

ท. รายละเอียดการสังเกตการณ์อย่างไม่มีโครงสร้างในชุมชนญี่ปุ่น

สาเหตุที่คนญี่ปุ่นวัยเกษียณอาจมีความสนใจเดินทางท่องเที่ยวแบบพำนักนานในประเทศไทย ได้แก่

1. ระดับค่าครองชีพ เป็นที่ยอมรับกันในหมู่คนญี่ปุ่นวัยเกษียณว่าค่าใช้จ่ายในการกิน การอยู่ และระดับค่าครองชีพในประเทศไทยนั้น อยู่ในระดับที่ค่อนข้างถูกและมีคุณภาพเหมาะสมกับราคา โดยประเทศไทยมีค่าครองชีพเฉลี่ยแล้วถูกกว่าที่ประเทศญี่ปุ่นประมาณ 2-3 เท่าตัว กลุ่มตัวอย่างรายหนึ่งกล่าวว่า จำนวนเงินที่เขาสามารถเช่าอพาร์ทเมนต์ขนาด 90 ตารางเมตรในกรุงโตเกียวได้นั้น สามารถเช่าบ้านที่มีบริเวณสวนหน้าบ้านที่สวยงามในประเทศไทยได้ด้วยสนนราคาเพียงครึ่งเดียวเท่านั้น นอกจากนี้ การได้ใช้ชีวิตในประเทศไทยในฐานะนักท่องเที่ยวแบบพำนักนานโดยสามารถว่าจ้างแม่บ้านช่วยเหลืองานบ้านได้นั้น นับเป็นสิ่งที่คนญี่ปุ่นไม่สามารถกระทำ (Afford) ได้ในประเทศของตนเองอย่างแน่นอน

2. พื้นที่ราบ ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีพื้นที่ราบมากและไม่ใช่ประเทศที่เป็นหมู่เกาะ จึงสามารถปลูกสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัยที่มีบริเวณสวนในลักษณะบ้านเดี่ยวได้โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในอาคารสูงหรือคอนโดมิเนียมอย่างในประเทศญี่ปุ่นหรือประเทศฮ่องกง

3. ความหนาแน่นของประชากร นอกจากกรุงเทพมหานครและเมืองใหญ่ ๆ ในเขตภูมิภาคแล้ว ประเทศไทยยังมีความหนาแน่นของประชากรโดยทั่วไปที่เบาบาง จึงทำให้การอยู่อาศัยร่วมกันนั้นไม่แออัดอย่างในประเทศญี่ปุ่น (โดยเฉพาะในกรุงนาโกย่า กรุงโตเกียว และกรุงโอซาก้า)

4. สภาพภูมิอากาศ ประเทศไทยอยู่ในเขตอากาศร้อนชื้น ไม่มีฤดูหนาวที่มีหิมะตกหนักอย่างในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งส่งผลดีต่อสุขภาพของคนวัยเกษียณที่นิยมเดินทางหนีความหนาวเย็นจากประเทศของตนมาหาอากาศที่อบอุ่นกว่าในประเทศไทย แม้ว่าในบางเวลาประเทศไทยจะมีอากาศที่ร้อนจัดถึง 40 องศาเซลเซียสก็ตาม ในขณะที่เดียวกัน สำหรับคนญี่ปุ่นวัยเกษียณจำนวนหนึ่งนั้นมีความคิดเห็นว่า อากาศที่ร้อนจัดเกินไปอาจส่งผลเสียต่อสุขภาพของตนเองได้ด้วยเช่นกัน

5. สถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ประเทศไทยมีความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ เนื่องจากประเทศไทยมีอารยธรรมอันเก่าแก่และยาวนาน ดังนั้น การได้เยี่ยมชมซากสลักหักพัง (Ruins) วัดวาอาราม โบราณสถานและโบราณวัตถุของไทยเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดความเพลิดเพลินเจริญใจแก่คนญี่ปุ่นวัยเกษียณได้ไม่น้อย

6. ความอุดมสมบูรณ์และรสชาติของอาหารไทย ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ของพืชผัก ผลไม้ ธัญญาหารนานาชนิด และรสชาติของอาหารไทยนั้นแตกต่างไปจากรสชาติของอาหารญี่ปุ่นที่มีรสจืด จึงนับเป็นประสบการณ์ชีวิตที่ดีอีกประการหนึ่งของการได้เดินทางมาพำนักนานในประเทศไทย

7. ระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน จากการที่ประเทศไทยได้จัดให้มีระบบสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานอย่างพอเพียงในจังหวัดอันเป็นที่สนใจของคนญี่ปุ่นวัยเกษียณ เช่น กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ กาญจนบุรี เมืองพัทยา ระยอง อำเภอหัวหิน ภูเก็ต และเกาะสมุย ที่สามารถอำนวยความสะดวกให้แก่การพำนักนานของคนญี่ปุ่นวัยเกษียณได้เป็นอย่างดี

8. ความเป็นคนไทย คนไทยเป็นผู้มีอัธยาศัยดี เต็มเปี่ยมไปด้วยความเอื้ออาทร มีน้ำใจไมตรี สามารถเข้ากับคนญี่ปุ่นได้ง่าย และรอยยิ้มชาวสยามนั้นนับเป็นเอกลักษณ์ของคนไทยที่ชนชาติอื่นๆ ไม่สามารถลอกเลียนแบบได้

9. การมีเครือข่ายภายในประเทศ สำหรับนักท่องเที่ยวแบบพำนักนานคนญี่ปุ่นวัยเกษียณแล้ว การเดินทางมาใช้ชีวิตแบบพำนักนานในประเทศไทยมิได้เป็นสิ่งที่ยากเกินความสามารถอีกต่อไป เนื่องจากมีองค์กรที่ดำเนินงานโดยชาวญี่ปุ่นทั้งในกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่และภูเก็ต เพื่อให้ความช่วยเหลือด้านเอกสารเกี่ยวกับธนาคารและเอกสารอื่นๆ ตามกฎหมายไทย (เช่น ใบอนุญาตให้อยู่ในประเทศหรือวีซ่า) รายชื่อขององค์กรเหล่านี้ ได้แก่

9.1 Long Stay Consulting (Thailand) Co., Ltd ตั้งอยู่ที่ 2149 อาคาร Market Plus ชั้นที่ 1 ห้อง G15 ถนนสุขุมวิทซอย 83 บางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพฯ 10260 ภายใต้การดำเนินการโดย Mr. Sato (บริษัทฯ จะคิดค่าบริการกับลูกค้า)

9.2 Wellness Life Project (Thailand) Co., Ltd. (Baan Tao) ตั้งอยู่ที่ห้อง A6 อาคารพญาไทคอร์ท เลขที่ 65/2 ซอยโกสิต ถนนพญาไท กรุงเทพฯ 10400 ภายใต้การดำเนินการโดย Mr. Yatarai (บริษัทฯ จะคิดค่าบริการกับลูกค้า)

9.3 Thai Longstay by Japanese (TLSJ) ตั้งอยู่ที่โรงแรม Corner Prince เลขที่ 1537/1 ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ กรุงเทพฯ 10400 (บริษัท ฯ จะคิดค่าบริการกับลูกค้า)

9.4 Chiangmai Long Stay Life Club ตั้งอยู่ที่ เลขที่ 9 ถนนสิงหราช ตำบล ศรีภูมิ อำเภอเมือง เชียงใหม่ 50200 ดำเนินการโดย Mr. Soichiro Kawai ปัจจุบันมีสมาชิกประมาณ 108 ราย (สมาคมไม่คิดค่าบริการแต่ประการใด)

9.5 Thai Long Stay Management Corporation Limited หรือ บริษัท ไทยจัดการลอสเตย์ จำกัด ตั้งอยู่ที่ 4 ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ 10100 ตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 11 กันยายนปี พ.ศ. 2545 ด้วยความเห็นชอบของรัฐบาลไทยในขณะนั้น

ส่วนปัจจัยบางประการที่อาจเป็นสาเหตุให้คนญี่ปุ่นวัยเกษียณไม่เลือกประเทศไทยเป็นประเทศเป้าหมายปลายทางในการเดินทางท่องเที่ยวแบบพำนักนานนั้น ได้แก่

1. การไม่มีหน่วยงานให้คำปรึกษาหารือและการไม่มีข้อมูลเรื่องกิจกรรมร่วมกับคนท้องถิ่น คนญี่ปุ่นวัยเกษียณต้องการให้มีหน่วยงานดังกล่าวภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานภาครัฐ โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำการที่สามารถสื่อสารเป็นภาษาญี่ปุ่นได้ ข้อมูลที่คนญี่ปุ่นวัยเกษียณต้องการก่อนการเดินทางมาประเทศไทย คือ ข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ด้านที่พักอาศัย อัตราค่ารักษาพยาบาล อัตราค่าครองชีพ กิจกรรมต่างๆ ระหว่างการพำนักนาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางกฎหมาย เนื่องจากคนญี่ปุ่นวัยเกษียณแต่ละรายไม่อาจเข้าถึงบริการที่นำเสนอโดยมูลนิธิเพื่อการท่องเที่ยวแบบพำนักนานในประเทศญี่ปุ่น หรือโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ประจำกรุงโตเกียว โอซาก้า และเมืองฟูกุโอกะ ที่จัดสัมมนาร่วมกับบริษัทท่องเที่ยวชั้นนำของประเทศญี่ปุ่น เช่น Kinko Nippon Tour และ Japan Travel Bureau) หรือโดยบริษัท ไทยจัดการลอสเตย์ จำกัด ตลอดจนถึงบริการที่นำเสนอโดยเครือข่ายท้องถิ่นที่บริหารงานโดยชาวญี่ปุ่นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว เนื่องจากการให้บริการดังกล่าวเป็นการให้บริการที่มีค่าใช้จ่ายและเป็นการให้บริการเฉพาะกลุ่มมากกว่าแบบกระจายกว้างแก่สาธารณชน การขาดซึ่งข้อมูลดังกล่าวที่ควรจัดให้มีโดยหน่วยงานภาครัฐของไทยทำให้คนญี่ปุ่นไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลที่เพียงพอต่อการมีความเชื่อมั่นและการตัดสินใจได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีกิจกรรมระหว่างการเดินทางที่เป็นไปแบบธรรมชาติร่วมกับคนไทยท้องถิ่นโดยไม่มี การคิดค่าธรรมเนียม หากแต่เป็นกิจกรรมที่กระทำด้วยการอาสาอันเป็นหัวใจสำคัญของกิจกรรมประจำวันระหว่างการท่องเที่ยวแบบพำนักนาน กิจกรรมอาสาเหล่านี้ดูเหมือนจะเป็นองค์ประกอบที่ไม่มีหน่วยงานใดให้ความสนใจเอาใจใส่ส่งเสริมอย่างเป็นรูปธรรมและอย่างจริงจังแต่ประการใด

2. การไม่มีระบบขนส่งมวลชนสาธารณะที่พอเพียง แม้ว่ากรุงเทพมหานครจะมีระบบขนส่งมวลชนอย่างดี แต่ก็เป็นที่ซึ่งมีความแออัด (เช่นเดียวกับกรุงโตเกียว) มีการจราจรที่ติดขัด และมีมลพิษทางอากาศในระดับสูง ส่วนจังหวัดต่างๆ ตามภูมิภาคของประเทศไทยยังไม่มีระบบขนส่งมวลชนสาธารณะที่พอเพียง เช่น การไม่มีรถแท็กซี่มิเตอร์ในจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดความไม่สะดวกต่อคนญี่ปุ่นวัยเกษียณที่จะเดินทางท่องเที่ยวรอบจังหวัดเชียงใหม่ได้ด้วย

ตนเอง ในขณะที่การคมนาคมขนส่งที่มีอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ในรูปแบบของรถแดงนั้นจะต้องสื่อสารและต่อรองราคาเป็นภาษาไทยเท่านั้น

3. ภาษา การที่คนญี่ปุ่นวัยเกษียณไม่สามารถใช้ภาษาอังกฤษได้ดี ในขณะที่คนไทยก็ไม่สามารถใช้ภาษาญี่ปุ่นกับนักท่องเที่ยวคนญี่ปุ่นวัยเกษียณได้นั้น ทำให้การสื่อสารไม่ราบรื่นเท่าที่ควรอันอาจนำไปสู่ปัญหาอื่นๆ ได้ในภายหลัง

4. มาตรฐานความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แม้ว่าประเทศไทยจะมีความมั่นคงและความปลอดภัยในระดับหนึ่ง แต่คนญี่ปุ่นเองก็ไม่สามารถรู้สึกได้ถึงความมั่นคงและความปลอดภัยในระดับเดียวกับที่ประเทศญี่ปุ่นมีให้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สำหรับคนญี่ปุ่นที่ไม่เคยเดินทางมาประเทศไทยมาก่อนเลย

5. ความพร้อมของสถานพยาบาล ในหมู่คนญี่ปุ่นวัยเกษียณโดยเฉพาะผู้ที่ไม่เคยเดินทางมาประเทศไทยมาก่อน จะมีความกังวลเรื่องมาตรฐานทางการแพทย์และโรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานและมีการสื่อสารกันในภาษาญี่ปุ่นได้ เนื่องจากคนวัยเกษียณอยู่ในวัยที่ต้องดูแลตนเอง สุขภาพมากกว่า คนในวัยอื่นๆ จึงทำให้ความพร้อมของโรงพยาบาลเป็นที่กังวลใจของคนญี่ปุ่นวัยเกษียณเป็นอย่างยิ่ง

6. มาตรฐานความสะอาด คนญี่ปุ่นให้ความสำคัญต่อการรักษาความสะอาดในเรื่องเครื่องนอน บริเวณห้องครัว และห้องน้ำเป็นอย่างมาก หากแต่มีได้เน้นที่ความหรรษาพุ่มเพื่อ แต่เน้นที่ความสะอาดและความเรียบร้อยในตัวเอง นอกจากการพักตามโรงแรมชั้นหนึ่งในประเทศไทยแล้ว มาตรฐานความสะอาดตามสถานที่ต่างๆ ในต่างจังหวัดนั้นยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ชาวญี่ปุ่นจะยอมรับได้ อีกทั้งการที่ประเทศไทยปล่อยให้มัสยิดจัดจำนวนมากในพื้นที่ เช่น ในจังหวัดเชียงใหม่ ก่อให้เกิดความกังวลใจของคนญี่ปุ่นวัยเกษียณในเรื่องความสะอาดและอันตรายในการใช้ชีวิตประจำวันอีกด้วย

7. ภาวะมลพิษทางอากาศ ภาวะมลพิษทางอากาศในกรุงเทพฯ ได้กลายเป็นสิ่งที่คนญี่ปุ่นวัยเกษียณต้องกังวล เพราะคนญี่ปุ่นเป็นผู้ใส่ใจในสุขภาพอยู่เสมอ โดยสังเกตเห็นได้จากชีวิตประจำวันของคนญี่ปุ่นทั้งในกรุงโตเกียว โอซาก้า และเมืองฟูกูโอกะ ที่ยังนิยมถีบจักรยานแทนการใช้รถยนต์หรือรถจักรยานยนต์ จึงทำให้คุณภาพอากาศในกรุงเทพมหานครเป็นที่กังวลใจของคนญี่ปุ่นวัยเกษียณไม่น้อย

8. อื่นๆ เช่น ภาพพจน์ของประเทศไทยในฐานะที่เป็นแหล่งแพร่กระจายของโรคเอดส์ และภาพพจน์ที่ประเทศไทยมีการค้าประเวณีเด็ก ทั้งนี้ เป็นที่น่าสังเกตว่าแม้จะมีการจัดการประชุมนานาชาติครั้งที่ 15 ที่เมืองทองธานีระหว่างวันที่ 11-16 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 เกี่ยวกับ

ความสำเร็จของประเทศไทยในการกำจัดการแพร่กระจายของโรคเอดส์ แต่ปรากฏการณ์ดังกล่าว
ยังไม่เป็นที่รับทราบกันในกลุ่มคนญี่ปุ่นอย่างกว้างขวาง จึงทำให้ความกังวลเรื่องประเทศไทยเป็น
แหล่งแพร่กระจายของโรคเอดส์นั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่คนญี่ปุ่นมีแต่ในอดีตเท่านั้น